

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УКРАЇНЬСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

МІЖНАРОДНА БАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Збірник тез доповідей
VII Міжнародної науково-практичної конференції
(24-25 травня 2012 р.)

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

МІЖНАРОДНА БАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Збірник тез доповідей
VII Міжнародної науково-практичної конференції
(24–25 травня 2012 р.)

У 2 томах

Том 2

СЕВАСТОПОЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА

Суми
ДВНЗ "УАБС НБУ"
2012

визначивши при цьому єдині вимоги до створення і побудови системи операційного ризик-менеджменту. Це дозволить протидіяти можливим шахрайським діям зі сторони недобросовісних клієнтів чи третіх осіб зменшивши величину понесених банком витрат, а також підвищити якість здійснення банківського обслуговування. Також, необхідно на регуляторному рівні передбачити наявність у банках структурних підрозділів, що здійснюватимуть управління ризиком комплаєнс, яке спрямоване на дотримання банком вимог як зовнішніх так і внутрішніх нормативно-правових документів, протидію виникненню конфлікту інтересів, дотримання етичних норм і стандартів поведінки у взаємовідносинах між працівниками, клієнтами та контрагентами банку.

Зазначені, на нашу думку, регуляторні заходи, сприятимуть вдосконаленню процесу управління ризиками в банках, підвищивши надійність та ефективність функціонування системи ризик-менеджменту в банківській установі.

Ю. В. Козлова,

*Севастопольський інститут банківської справи
Української академії банківської справи НБУ*

КООПЕРАТИВНІ БАНКИ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Міжнародний досвід функціонування банківських систем свідчить про те, що існування кооперативних банків має особливе значення і надає деякі переваги фінансово-кредитній системі країни. Цим обумовлена актуальність досліджень в даній сфері в контексті вивчення багаторічного досвіду функціонування європейських кооперативних банківських систем, з метою визначення шляхів подальшого розвитку системи кредитної кооперації в Україні.

Незважаючи на значну актуальність вивчення особливостей функціонування кооперативних банків та їхніх систем, існує незначна кількість праць українських науковців, присвячених даній темі. Передусім слід згадати ґрунтовні роботи В. Гончаренка та Ю. Лузана, в яких розкриті окремі аспекти організації та діяльності кооперативних банків.

Метою роботи є визначення кооперативних банків місця у сучасній банківській системі та розгляд основних проблем і перспектив розвитку банківських установ даної організаційно-правової форми, з урахуванням світового досвіду кредитної кооперації.

Кооперативні банки – це один із різновидів кредитних кооперативів, які функціонують у різних країнах світу. Перші ознаки системи

кредитної кооперації виникли в Німеччині, де у середині XIX ст. паралельно почали діяти дві моделі товариств фундаторів світового кредитно-кооперативного руху – Г. Шульце-Деліча і В. Райффайзена. Їх поява явилася початком формування систем кооперативних банків у країнах Західної Європи. Прогресивна ідея фінансової взаємодопомоги населення досить швидко набула популярності у більшості країн Європи, передусім Австрії, Англії, Італії, Російській імперії, Франції.

Сьогодні кооперативні банки посідають провідне місце в європейській системі банківського ринку. У середньому вони охоплюють близько 20 % європейського фінансового сектора. При цьому кооперативні банки не протиставлені системі універсальних банків. Вони займають певну фінансову нішу, виконуючи, в основному, функції кредитування фермерів і інших підприємств в сільській місцевості або іншого виразно-направленого сектора економіки. Наприклад, у Німеччині в системі кредитної кооперації акумулюється 27 % всіх фінансових депозитів країни і вона забезпечує 24 % загального обсягу виданих кредитів, значна частина яких припадала на сільське господарство.

Проте в Україні практика функціонування кооперативних банків фактично відсутня. Саме визначення поняття “кооперативного банку” набуло свого законодавчого розгалуження у новій редакції Закону України “Про банки і банківську діяльність” (2001 р.), а також у статті 338 Господарському кодексі України (2003 р.).

Проаналізовані дані з кількості створених кооперативних банків свідчать про те, що в Україні за весь період існування банківської системи був створений лише один банк з даною організаційно-правовою формою в 2002 році. Проте вже на наступний рік дана установа припинила свою діяльність у формі кооперативного банку.

Незважаючи на те, що діючим законодавством не передбачено жодних обмежень на використання даної організаційно-правової форми банку, і кооперативні банки можуть створюватися нарівні з публічними акціонерними товариствами, на даний момент спостерігається їх повна відсутність в банківській системі України. Основними причинами цього, на нашу думку, є:

- відсутність стимулів для потенційних учасників новостворених банків віддати перевагу даної організаційно-правовій формі порівняно з публічними акціонерними товариствами;
- процедура створення та функціонування публічного акціонерного товариства чітко законодавчо сформульована і регламентована, в фінансово-кредитній системі країни накопичений достатній досвід

створення та управління акціонерними товариствами, на відміну від кооперативних банків;

- для публічних акціонерних товариств та кооперативних банків встановлені однакові вимоги до капіталу, мінімальної кількості учасників, виконання економічних нормативів і норми резервування, що не дає додаткового стимулу для розвитку кооперації.
- незалежно від розміру частки участі в капіталі кооперативного банку законодавством передбачено надання одного голосу кожному учаснику;
- велика частка банків в Україні є “кишеньковими”, головною метою яких є обслуговування окремих груп підприємств на більш сприятливих умовах, тому для таких банків принципи кооперації не є пріоритетними.

При нинішньому стані кредитної системи України, яка представлена банківською системою, що складається з універсальних комерційних банків, і слабо розвинутою парабанківською системою, створення сектору кооперативних банків вважається перспективним. При цьому доцільно взяти за основу зарубіжний досвід їх функціонування з обслуговування суб'єктів економіки, задоволення потреб яких виходить за межі інтересів універсальних банків. Проте недостатній фінансово-кредитна системи країни ще не пройшла шлях еволюції, який є необхідним для виявлення об'єктивної потреби в цієї організаційно-правовій формі фінансових посередників. Першим кроком на цьому шляху повинно стати створення відповідної законодавчої бази, що розділить підходи до умов функціонування й регулювання діяльності універсальних та кооперативних банків. При визначенні чіткої стратегії присутності і ролі кооперативних банків в кредитно-фінансовій системі країни, даний сектор здатний заповнити нішу між малими формами кредитної кооперації і універсальними банками.

*М. В. Колдовський, канд. екон. наук, доц.,
Севастопольський інститут банківської справи
Української академії банківської справи НБУ*

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ

На сьогоденному етапі розвитку відносин у системі фінансового моніторингу України існують певні протиріччя у взаємовідносинах між суб'єктами фінансового моніторингу, як правило, між рівнями